

Werdykt Jury Festiwalu Polonijnego „Losy Polaków 2023”

wraz z uzasadnieniem. Jury w składzie:

- **Paweł Woldan** – reżyser filmowy- przewodniczący Jury
- **Mieczysław Bartłomiej Vogt** – reżyser filmowy, aktor, sekretarz Jury
- **Magdalena Kozerska** – dziennikarz, Fundacja Polska-Europa-Polonia
- **Zygmunt Gutowski** – dziennikarz radia i telewizji, inżynier

po zapoznaniu się z nadesłanymi 135 pracami festiwalowymi w postaci filmów, programów radiowych, telewizyjnych i multimedialnych, ukazującymi życie i losy Polaków w 30 krajach świata przedstawionych przez dyrektora Festiwalu **Ryszarda Łączyńskiego**

1. postanowiło przyznać najważniejszą nagrodę Festiwalu - czyli **Grand Prix** - reżyserowi **Arturowi Owczarskiemu** ze Stanów Zjednoczonych za film **„The Cowboy Capital – stolica kowbojów”** . Jury uważa, że film ten w niezwykle harmonijny pod względem estetycznym a jednocześnie emocjonalny sposób przedstawia głęboki związek tego , co najcenniejsze w polskiej kulturze -czyli umiłowania wolności, afirmacji osobistej odwagi , międzyludzkiej solidarności i przywiązania do inspirowanego chrześcijaństwem ładu moralnego z fundamentalnymi wartościami etosu amerykańskiego, w tym w szczególności kowbojskiego. Kowboj to przecież jeden z głównych archetypów kultury amerykańskiej i można dopatrzeć się istotnego podobieństwa między ideałem kowboja a ideałem rycerza , zakorzenionym w polskiej kulturze . Deklaracja Niepodległości Stanów Zjednoczonych mówi o niezbywalnych prawach każdej istoty ludzkiej, jakimi obdarzył je Stwórca , wśród których znajdują się prawo do życia, wolności i dążenia do szczęścia. Ideały te znalazły zostały w wysokim stopniu zrealizowane w życiu małego miasta w Texasie, uznanego za światową stolicę kowbojów , miasta które w ogromnej mierze powstało i rozwinęło się dzięki przybyszom z Polski, którzy przybyli do Ameryki jeszcze w XIX w. i których potomkowie w znacznej ilości po dziś miasteczko to i jego okolice zamieszkują , pamiętając o Polsce jako kraju swoich przodków. Film znakomicie pokazuje wkład polskich imigrantów w budowę Stanów Zjednoczonych i oparte o wspólne wartości braterstwo narodów amerykańskiego i polskiego, zaś afirmacja wolności , prawa o decydowaniu w samym sobie, która przenika film, stanowi o jego moralnej doniosłości i ogromnej aktualności.

2. W kategorii filmów fabularnych I nagroda przypadła **Robertowi Glińskiemu** za film „**Figurant**”, który stanowi niezwykle prawdziwy, nie tylko w sensie realiów historycznych ale także na płaszczyźnie psychologicznej, obraz zła przenikającego totalitarny, ateistyczny system komunistyczny w Polsce. Choć dla niektórych może wydać się to kontrowersyjne, film pokazuje człowieka tego zbrodniczego systemu- funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nad którym osąd moralny musi być jednoznacznie negatywny, jako jednak pełnowymiarowego człowieka, w którym gdzieś, mimo całego zła którego jest sprawcą, tli się również isierka sumienia- głosu Boga w duszy każdego człowieka, nawet gdyby był zbrodniarzem. Daje to filmowi pewną intelektualną i moralną, a może nawet metafizyczną głębię. Film jednocześnie zrealizowany jest bardzo profesjonalnie, ze sprawnie poprowadzoną narracją, dobrą dramaturgią i kreacjami aktorskimi i wszystkim tym, co składa się na profesjonalnie zrealizowany film.

3. II Nagroda w kategorii „filmów fabularnych” przypadła **Krzysztofowi Łukaszewiczowi** za film „**Raport Pileckiego**”. Jury wyróżniło ten film, ze względu na to, że przypomina sylwetkę Polaka, o którym mówi się, że był jednym kilku najbardziej odważnych ludzi XX wieku na świecie. Dobrowolne pójście od obozu koncentracyjnego, zorganizowanie tam ruchu oporu i ucieczka z obozu wraz z raportem, o tym co się tam działo, to świadectwo ogromnego bohaterstwa, o którym należy przypominać. I to jest podstawowy, wielki walor filmu. Także postawa rotmistrza Pileckiego podczas śledztwa w komunistycznym więzieniu, śledztwa zakończonego sfingowanym procesem i wykonanym wyrokiem śmierci świadczy o jego bohaterstwie zaś los jaki go spotkał w Polsce Ludowej dobitnie mówi o zbrodniczym charakterze tzw. władzy ludowej. To także istotny moralny i poznawczy walor filmu niezależnie od sporów, na ile film wierny jest w każdym szczególe prawdzie historycznej, tym bardziej, że przez dziesięciolecia rządów komunistycznych postać rtm. Pileckiego była skazana na zapomnienie.

4. III Nagrodę w kategorii „filmów fabularnych” otrzymał **Marcin Głowacki** za film „**Loret Leśnik**”, który to film przypomina postać pierwszego dyrektora Lasów Państwowych w Polsce. Kulturalne i pełne pietyzmu przypomnienie postaci ogromnie zasłużonej dla stworzenia racjonalnej i długofalowej gospodarki leśnej w Polsce, która stanowi istotny element suwerenności gospodarczej i siły Państwa Polskiego, stanowi wielki, także patriotyczny, walor filmu, tym bardziej, że zachowanie polskich lasów w polskich rękach i racjonalne gospodarowanie tym narodowym dobrem jest kwestią niezwykle istotną także

we współczesnych czasach . Także promowanie pozytywistycznej postawy organicznej pracy w służbie Polsce stanowi o wartości filmu.

5. W kategorii „filmy dokumentalne i dokumenty inscenizowane” I nagrodę otrzymał **Rafał Bryll** za filmy **„Gdy Kwitną kasztany. Nasz Nazaret”** oraz **„Pokojówka”**. Oba filmy posiadają znaczący potencjał edukacyjny oraz walor moralny i patriotyczny, z wyczuciem i kulturą pokazując dwie różne historie z okresu II wojny światowej – w pierwszym filmie historię nauczania na poziomie ogólnokształcącej szkoły średniej pod przykrywką szkoły krawieckiej polskich dziewczyn przez siostry Nazaretanki w okupowanej Warszawie , co stanowiło formę oporu wobec okupanta, pragnącego uniemożliwić polskiej młodzieży dostęp do edukacji, zaś w drugim historię polskiej więźniarki obozu koncentracyjnego na Majdanku , która opowiada przejmująco nie tylko o koszmarze, jaki zgotowali Niemcy więźniom ale także o platonicznej miłości , którą przeżyła za drutami oraz o pewnej formie przyjaźni jaką obdarzyła ją żona komendanta obozu, w którego domu jako więźniarka znalazła się w roli pokojówki. To piękne i głębokie, humanistyczne przesłanie : miłość i przyjaźń możliwe są nawet w najbardziej niesprzyjających warunkach.

6. II Nagroda w kategorii „filmy dokumentalne i dokumenty inscenizowane” przypadła w udziale **Marcinowi Maślance i Arkadiuszowi Paterowi** za film **„Janek- Górnik z Kopalni Wujek”**. Inscenizowany dokument ukazuje przejmująca historię młodego, sympatycznego chłopaka z Koszalina, który pojechał na Śląsk i podjął prace w kopalni Wujek, i przywitał z wielką nadzieją powstanie Solidarności. Gdy wybuchł stan wojenny ,mimo choroby, postanowił włączyć się do strajku protestacyjnego , co przepłacił podczas brutalnej pacyfikacji strajku ranami, w wyniku których nie odzyskawszy przytomności po kilku tygodniach zmarł . To historia niewinnej ofiary za Solidarność, pokazująca okrucieństwo reżimu komunistycznego, lekcja historii , w której nie ma wątpliwości kto jest katem a kto ofiarą i po czyjej stronie leży moralna racja, umiejętnie opowiedziana historia, która silnie stymuluje emocje widza. Stanowi to o poznawczej , ideowej i artystycznej wartości filmu.

7. III Nagrodę w kategorii „filmy dokumentalne i dokumenty inscenizowane” Jury postanowiło przyznać **Ksaweremu Szczepanikowi** za realizację filmu **„Bohdan Smoleń w cieniu sceny”** . Film jest nie tylko ciekawie przedstawioną historią kariery i życia osobistego wybitnego artysty kabaretowego ale też jego wnikliwym portretem psychologicznym a także obrazem blasków i cieni polskiego show biznesu, wpisanym w historię Polski od lat siedemdziesiątych aż

po pierwsze lata XXI wieku . Duża ilość autentycznych materiałów archiwalnych, często mało znanych, wzmacnia atrakcyjność filmu , który nie tylko bawi ale i wzrusza a jednocześnie skłania do głębszej refleksji i zadumy.

8. Wyróżnienie w kategorii „filmy dokumentalne i dokumenty inscenizowane” otrzymali **Grażyna i Bogdan Czerwińscy** za filmy „**Ja po ciebie , synku wróć**” oraz „**Pociąg nie przyjaźni czyli Akcja Mitropa**” . Oba filmy , w zasadzie reportaże ,w interesujący i rzeczowy sposób opowiadają o pierwszym okresie tzw. władzy ludowej, w którym ugruntowujący z poparciem Sowietów swoją władzę reżim komunistyczny eliminował swoich przeciwników a istniejące jeszcze polskie podziemie antykomunistyczne usiłowało się nowej władzy przeciwstawić. Oba filmy stanowią pouczający przyczynek do historii współczesnej Polski, okresu o którym w okresie PRL albo milczano albo kłamano. Pierwszy film przedstawia na konkretnym jednostkowym przykładzie okrucieństwo komunistów zamykających Polaków podejrzanych o niechęć wobec komunizmu w miejscach , które były faktycznie były komunistycznymi obozami koncentracyjnymi . Drugi mówi o udanej akcji antykomunistycznego polskiego podziemia przeciw czującym się w Polsce jak u siebie żołnierzom sowieckim. Oba filmy poszerzają wiedzę odbiorcy i wywołują u niego silne patriotyczne i antykomunistyczne emocje.

9. Równorzędne wyróżnienie w tej samej kategorii „ filmów dokumentalnych i dokumentów inscenizowanych” otrzymuje **Błażej Pyrka** za film „**W krainie kamieni i lawy. Polacy na Islandii**” , który w zajmujący i atrakcyjny dla widza sposób przedstawia jak Polakom przybyłym na Islandie udało się zaadaptować do życia w nowym kraju i ułożyć sobie w nim szczęśliwe życie z dala od Polski, choć o Polsce nie zapominają i na ogół spędzają w niej wakacje. Film jest próbą odpowiedzi, jak to się stało, że Polacy stanowią obecnie największa mniejszość narodową na Islandii - ok.8% jej ludności, dlaczego zdecydowali się wybrać życie na Islandii a nie w Polsce , co pośrednio wiele mówi o kondycji duchowej współczesnych Polaków i o współczesnej Polsce.

10.I Nagrodę w kategorii” filmów i programów edukacyjnych” Jury przyznało **Jackowi Papisowi** za film „**Tadeusz Romer**” , doceniając niezwykle rzetelne - i zapewne bardzo pracochłonne- udokumentowanie roli , jaka polski przedwojenny ambasador w Japonii odegrał w ratowaniu obywateli polskich, głównie żydowskiego pochodzenia, w trakcie II wojny światowej. Przypomnienie sylwetki Tadeusza Romera , także całości jego życiorysu , jest bardzo cenne ze względu na to , że był to wielki polski patriota, który najlepsze

swoje lata poświęcił służbie Rzeczypospolitej, dla ścisłości : II Rzeczypospolitej, której wierność dochował do końca życia. Sprawnie i z wielką kulturą zrealizowany film posiada duże walory poznawcze a jednocześnie patriotyczne.

11. II Nagroda w kategorii „filmów i programów edukacyjnych” przypadła **Beacie Hyży Czołpińskiej** za film **„Drobny kruchy człowiek”**. Film w nader rzetelny a jednocześnie ciepły sposób przedstawia sylwetkę prof. Jan Jerzego Karpińskiego - wszechstronnego naukowca- biologa a przede wszystkim leśnika, twórcę i wieloletniego dyrektora Białowieskiego Parku Narodowego, człowieka pracowitego i skromnego. Propagowanie takiej pozytywistycznej postawy powoduje, że film posiada nie tylko walor poznawczy ale też patriotyczny. Na podkreślenie zasługuje również szerzenie przez film świadomości ekologicznej oraz umiejętne ukazanie urzekającego, naturalnego piękna przyrody puszczańskiej.

12. III Nagroda w kategorii „filmów i programów edukacyjnych” została przyznana **Aleksandrze Fudale-Barańskiej** za filmy **„Klub”** oraz **„Kilof zamiast karabinu”**. Pierwszy film pokazuje jak w latach 50-tych i 60 -tych młodzi ludzie zrzeszeni w amatorskim klubie filmowym usiłowali w swojej twórczości zachować niezależność w widzeniu świata – niezależność od propagandowych schematów narzucanych przez władze komunistyczne, i jak rychło władzom tym udało się tę niezależną działalność stłumić – jako działalność antysocjalistyczną. To rzetelne i przemawiające do współczesnego widza świadectwo tamtych niewesołych czasów. Jeszcze bardziej dojmującym świadectwem, jak tzw. władza ludowa traktowała przeciwników czy nawet po prostu potencjalnych przeciwników a często wręcz tylko ludzi o niewłaściwym pochodzeniu klasowym jest drugi film, który przedstawia drastyczny obraz życia poborowych, skierowanych do wyniszczającej, faktycznie niewolniczej, pracy w kopalniach. To przejmujące świadectwo prawdziwego charakteru reżimu komunistycznego, wykorzystujące liczne relacje osób, które przeszły przez piekło zastępczej służby wojskowej w kopalniach i którzy je przeżyli. Stanowi to o wielkiej wartości filmu- poznawczej i moralnej.

13. Wyróżnienie w kategorii „filmy i programy edukacyjne” otrzymali **Elżbieta i Bogdan Gajewscy** z Kanady za program **„Historia Teresy Miszkiel”**. Program – notacja przeprowadzona z sędziwą Polką, która opowiada swoim życiu, w szczególności o tułaczce swojej i jej rodziny, która zaczęła się od wysiedlenia przez sowieckiego okupanta z rodzinnego domu w głąb Związku Sowieckiego i przez Iran, Afrykę i Anglię doprowadziła do osiedlenia się w

Kanadzie. Wielki autentyzm opowieści , niejednokrotnie drastyczność a jednocześnie fakt reprezentatywności dla losów tysięcy Polaków ze wschodniej części Rzeczypospolitej zajętej przez Sowietów po 17 września 1939 r. sprawiają że program ma rangę ważnego świadectwa polskiej historii przemawiającego silnie także do emocji odbiorców . Dobrze się stało, że relacja Teresy Miszkiewicz została utrwalona dla obecnej młodzieży i przyszłych pokoleń.

14. Także w kategorii „**filmy i programy edukacyjne**” wyróżnienie otrzymał **Leszek Wiśniewski** za filmy „**Z ziemi obcej do Polski... - cudzoziemcy w Powstaniu Styczniowym**” oraz „**Rejon Umocniony Hel – ludzie i dzieło**”. Pierwszy film w bardzo przystępny i rzeczowy sposób pokazuje udział cudzoziemców w Powstaniu Styczniowym , realizujących hasło „ za wolność naszą i waszą” , popularyzuje problematykę relatywnie mało znaną polskiemu odbiorcy a zapewne tym bardziej nieznaną poza jej granicami. To duży walor filmu aczkolwiek może trochę dziwić, że nie uwzględniono w filmie ziem , które nie wchodzą obecnie w obręb Państwa Polskiego , ziem które wtedy w świadomości Polaków były częścią dawnej Rzeczypospolitej .A symbolizowała to trójdzielna pieczęć powstańczego Rządu Narodowego przedstawiająca wyobrażenie nie tylko Orła ale także Pogoni i św .Michała Archanioła- symbole Litwy i Rusi. Drugi natomiast film jest bardzo rzetelnym omówieniem znakomitych jak na tamte czasy dokonań polskiej sztuki fortyfikacyjnej na Półwyspie Helskim w okresie II Rzeczypospolitej i posiada tym samym istotne walory edukacyjne.

15. W kategorii „**filmy i programy telewizyjne**” I Nagrodę Jury postanowiło uhonorować **Tadeusza Arciucha** za film „**Świat według prof. Legutki**”. Poza sprawną i profesjonalną realizacją podstawowymi atutami filmu jest to ,że dotyczy on polskiego życia intelektualnego – co nie jest obecnie częste- i mówi wiele nie tylko o przeszłości Polski – co jest dość częste czy o teraźniejszości – co także nie jest rzadkie choć na ogół nie na tak wysokim poziomie abstrakcji – ale dotyczy również , a może przede wszystkim, przyszłości Polski ,przyszłości Europy i miejsca Polski w Europie. Wszystko to przy okazji wnikliwego portretu wybitnego intelektualisty – profesora Legutki , którego refleksja zakorzeniona głęboko w polskiej i europejskiej tradycji intelektualnej dotyczy również miejsca w jakim obecnie Polska się znajduje w swoich dziejach i obaw , co do jej przyszłości, i na tej podstawie – obaw o utratę tożsamości i suwerenności w przyszłości , w zjednoczonej Europie , która zdominowana przez lewackie myślenie może stać się zaprzeczeniem tradycyjnych polskich ideałów , takich jak wolność i prawo do zachowania własnej tożsamości oraz autentyczna a nie

fasadowa demokracja. Profesor Legutko wie o czym mówi, tym bardziej, że jest posłem do Parlamentu Europejskiego. Film posiada wielkie walory poznawcze i patriotyczne, przepełniony jest poczuciem odpowiedzialności za Polskę i jej przyszłość.

16. II Nagrodę w kategorii „ filmy i programy telewizyjne” otrzymuje **Sławomir Koehler** za fabularyzowane dokumenty **„Kombinacje operacyjne”** oraz **„Norweska misja”** . Oba filmy w oparciu o wspomnienia działacza Solidarności z lat 80-tych , aktywnego zwłaszcza w działalności podziemnej Andrzeja Michałowskiego , i na podstawie wspomnień innych ludzi , jak również szerokiej kwerendy materiałów archiwalnych rekonstruują w postaci quasi fabularnych filmów sensacyjne wręcz elementy historii walki Solidarności z reżimem komunistycznym. Filmy ogląda się z zainteresowaniem, posiadają one znaczne walory poznawcze i ideowe, pokazują poświęcenie działaczy podziemnej Solidarności , czasem również przypadki zdrady i korupcji wśród nich, brutalność PRL-owskiego aparatu represji, wsparcie walki Solidarności przez przedstawicieli Kościoła oraz przejawy solidarności z Solidarnością ze strony cudzoziemców , w filmie „Norweska misja” – w szczególności rzecz jasna Norwegów . Składa się to na wielowymiarowy i żywy, plastyczny obraz tamtych czasów.

17. III Nagroda w kategorii „ filmy i programy telewizyjne” przypadła w udziale **Walentemu Wojniłło** z Litwy za cykl programów **„Wilnoteka”**. Programy z tego cyklu , sprawnie realizowane , pełnią ważną rolę w życiu polskiej społeczności na Litwie , na terenach ,które obecnie nie wchodzą w obręb Państwa Polskiego. Są one kroniką wydarzeń z życia tej społeczności , ważnym narzędziem kultywowania języka i kultury polskiej, a że cykl jest realizowany przez TVP Polonia również świadectwem, że Polska nie zapomniła o swoich rodakach na Wileńszczyźnie, Polakach którzy mieszkają obecnie poza Polską nie na skutek własnej decyzji o wyjeździe z Polski ale na skutek zmiany granic .

18. Wyróżnienie w kategorii „ filmy i programy telewizyjne” Jury przyznało **Bogusławie Stanowskiej -Cichoń** za filmy **„Kapelani Niepodległej”** oraz **„Kapelani Zesłanych”**. Pierwszy z filmów stanowi wspomnienie kapelanów Wojska Polskiego , którzy zostali zamordowani przez Sowieców w Katyniu. Byli wśród nich nie tylko księża katolicki ale również duchowni ewangelicki, pop prawosławny a także rabin. Ich życiorysy przedstawiają żyjący członkowie ich rodzin. Przypomnienie sylwetek pomordowanych duchownych i utrwalenie pamięci o nich ma głębokie uzasadnienie moralne i patriotyczne, które stanowi

o wartości filmu , Drugi film przedstawia dzieje kilku księży katolickich, którzy znaleźli się w 1939 roku na terenach RP zajętych przez Sowiety i zostali zesłani w głąb ZSRS , gdzie mimo prześladowań prowadzili prace duszpasterską wśród Polaków na nieludzkiej sowieckiej ziemi, także po ewakuacji Armii Andersa wraz z częścią polskiej ludności cywilnej, także przez długie lata po zakończeniu wojny. Film ten w przejmujący sposób ukazuje piekło, jakie zgotowali Polakom Sowieci a także heroizm księży , którzy dawali Polakom duchową opiekę i wsparcie. Film posiada niezaprzeczone walory moralne, patriotyczne i poznawcze.

19. Drugie, równorzędne **Wyróżnienie w kategorii „ filmy i programy telewizyjne”** otrzymał **Henryk Jurecki** za film „**Wrócimy do Polski**”. To bardzo wzruszająca a jednocześnie rzetelnie udokumentowana opowieść o tragicznych losach trzech Polaków, w tym księdza , którzy przeżyli gehennę wywózki w głąb Związku Sowieckiego w okresie II wojny światowej i którym udało się wrócić po wojnie do Polski, choć była ona już nie taka jaką zapamiętali sprzed wojny i w nowych granicach . Film posiada wielkie patriotyczne walory pokazując przywiązanie bohaterów do Polski i polskości a jednocześnie walor edukacyjny, gdyż przedstawiane w filmie dzieje poszczególnych osób są reprezentatywne dla losów wielu setek tysięcy Polaków wywiezionych przez Sowieców w celu depolonizacji wschodniej części II Rzeczypospolitej – ziem zagrabionych i wcielonych do Związku Sowieckiego.

20. W kategorii „**programy radiowe i multimedialne**” I Nagrodę otrzymują **Jaoanna Sikora i Alicja Petruczuk** z słuchowiska radiowe „**Jak powietrza**” i „**Zycie za kulisami**”. Jury doceniło wysoki stopień profesjonalizmu obu autorek, sprzyjający emocjonalnemu odbiorowi wymienionych słuchowisk a także walory ideowe obu słuchowisk. W pierwszym przez ukazanie przyjaznego przyjęcia rodziny uchodźców z ogarniętej wojną Ukrainy przez społeczeństwo polskie w Białymstoku propaguje się ideały ludzkiej solidarności przekraczającej bariery narodowościowe, w drugim przez ukazanie przywiązania do polskiego języka i kultury Polaków skupionych w polskim teatrze w Wilnie propaguje się polski patriotyzm. Nie z własnego wyboru artyści polskiego teatru w Wilnie mieszkają poza granicami Polski, to granice się zmieniły i Polska , przynajmniej geograficznie, oddaliła się od nich. Oni jednak chcą pozostać jej częścią.

21. II Nagrodą w kategorii „ **programy i radiowe i multimedialne**” zostaje uhonorowany **Andrzej Siedlecki** z Australii za wideokilipy „**Strzelecki**

i Kościuszko w Australii” oraz **„Kopernik świata”** za walory edukacyjne i patriotyczne , gdyż oba programy szerzą wśród Polaków na obczyźnie i osób polskiego pochodzenia wiedzę o wielkich synach Narodu Polskiego, dają też możliwość obcowania z językiem polskim przez teksty w znakomitej aktorskiej interpretacji samego autora.

22.III Nagroda w kategorii „programy radiowe i multimedialne” została przyznana **Michałowi Czechowi** ze Stanów Zjednoczonych za wideoklip **” Czyn zbrojny Polonii Amerykańskiej”** . Jury doceniło walory edukacyjne i patriotyczne tej audiowizualnej miniatURY -reportażu przypominającego nie tylko patriotyzm i poświęcenie i odwagę Polaków zamieszkałych w USA , którzy w okresie I wojny zgłosili się do polskiej armii pod dowództwem gen Hallera , aby walczyć za Polskę ale pokazuje też środowisko Polaków , żyjących współcześnie w Ameryce a kultywujących pamięć o Hallerczykach , tym samym pokazując własne przywiązanie do polskości i -jak to się określa -Starego Kraju .

23. Wyróżnienie w kategorii „programy radiowe i multimedialne” zostało przyznane **Instytutowi Pamięci Narodowej** za program **„Beatyfikacja rodziny Ulmów”** ze względu na to, że program ten realizuje znakomicie cele polskiej polityki historycznej ,mającej. na celu obronę dobrego imienia Polski i Polaków. Program w zgrabnej i przystępnej dla widzów formie przypomina o wysoce etycznej , bohaterskiej postawie polskiej rodziny Ulmów, ratującej mimo zagrożenia własnego życia prześladowanych przez niemieckiego, nazistowskiego okupanta Żydów, za co Ulmowie zapłacili najwyższą cenę – cenę własnego życia. To jednocześnie piękny przykład realizacji w praktyce wskazań etyki chrześcijańskiej a propagowanie wiedzy o nim stanowi też o moralnym i edukacyjnym walorze programu.

24. Jury Festiwalu Polonijnego „Polaków” przyznało też **nagrody Katolickiego Stowarzyszenia Filmowego za prace o nauczaniu Papieża Jana Pawła II i Prymasa St. Wyszyńskiego. I Nagrodę – Statuetkę św. Maksymiliana Kolbego KSF Niepokalana** otrzymała **Halena Przebinda** za program **„Oratorium Bachledowiańskie -Równaj ku Górze”**. Program ten w znakomity sposób łączy atrakcyjny koncert muzyczny , fragmenty tekstów Prymasa Wyszyńskiego z elementami para liturgicznymi , a wszystko to w pięknym górskim krajobrazie. Dzięki temu program popularyzuje myśl Prymasa Tysiąclecia w formie nienużącej, atrakcyjnej dla widza , oddziałując silnie nie tylko na intelekt ale i na emocje odbiorcy.

25. II Nagrodę Katolickiego Stowarzyszenia Filmowego otrzymała **Hanna Zofia Etemadii** , za filmy „**Krzyż ponad swastyką**” oraz „**Listy śmierci**”. Pierwszy z filmów w bardzo rzeczowy a jednocześnie przejmujący sposób ukazuje heroiczną , postawę polskich księży katolickich więzionych w niemieckich , nazistowskich obozach koncentracyjnych, ich wierność Chrystusowi i powołaniu kapłańskiemu aż do końca, mimo męczeństwa , zakończonego niejednokrotnie śmiercią. Film ma wysokie walory zarówno ideowe jak i estetyczne. Drugi z filmów bardzo rzetelnie i w sposób budzący zainteresowanie widza pokazuje aktualny stan wiedzy o przygotowywanych przez władze hitlerowskich Niemiec , jeszcze przed wybuchem wojny, listach proskrypcyjnych osób, które miały podlegać uwięzieniu i likwidacji na terenach polskich po zajęciu ich przez Wermacht, uświadamiając widzowi ,że zbrodnie nazistowskie na Polakach były zaplanowane z premedytacją z dużym wyprzedzeniem. Listy taki Niemcy zresztą przygotowały też dla innych niż polskie terenów. Film pokazuje mało znany element współczesnej historii Polski i Europy , ma więc wielki walor edukacyjny a jednocześnie moralny.

26. III Nagroda Katolickiego Stowarzyszenia Filmowego przypadła w udziale **Michałowi Kondratowi** za film „**Prorok**”. Ta fabularna wizja najważniejszych faktów z życia Prymasa Tysiąclecia a jednocześnie współczesnej historii Polski w okresie jego życia ukazuje Stefana Wyszyńskiego jako postać kluczową w duchowej walce Kościoła z komunistyczną władzą, walce o zachowanie katolickiego , chrześcijańskiego oblicza Narodu Polskiego, ukazuje człowieka który prorocznie przewidział upadek komunizmu w Polsce i przygotował wielkie dzieło Papieża Jana Pawła II, za którego pontyfikatu i za którego w ogromnej mierze sprawą upadek ten się dokonał. Film w atrakcyjnej dla widza formie uczy historii i propaguje nauczanie i duchowość błogosławionego Stefana Wyszyńskiego.

27. Wyróżnienie Katolickiego Stowarzyszenia Filmowego otrzymali **Jacek Goldberg** i **Bogdan Szymańczak** za wideoklip „**Pamięci Jana Pawła II**”. Poetycki tekst wykonywanej pieśni, wpadająca w ucho muzyka oraz sprawnie z realizowana warstwa wizualna składają się na audiowizualny hołd dla Papieża Polaka , wspomnienie o duchowym przywódcy Narodu Polskiego, głowie Kościoła i świętym .

28.Jury przyznało także **nagrody w kategorii „Solidarność 2022”** za prace o wsparciu Ukrainy przez Polaków- prace nawiązujące do filmu pod tym tytułem Fundacji Polska -Europa-Polonia w reżyserii Ryszarda Łączyńskiego i Aliny

Czerniakowskiej. **I Nagrodę** w tej kategorii otrzymał **Simon Target** z Australii za film „**To jest nasza wojna -Masha & Valentina**”, Ten - zrealizowany wysoce profesjonalnie i z rozmachem , pełnometrażowy dokument pokazuje przez pryzmat losów tytułowych bohaterów obecną wojnę na Ukrainie, okrucieństwo agresora, horror wojny ,patriotyzm i wolę przetrwania oraz walki za Ojczyznę Ukraińców, a także ludzką solidarność okazaną Ukraińcom przez Polaków. Film dokumentuje historię , która dzieje się na naszych oczach, jednocześnie wzrusza. Posiada on wielkie humanistyczne walory jasno pokazując gdzie leży w tej wojnie słuszność, gdzie dobro a gdzie zło. Słuszność leży po stronie ofiar barbarzyńskiej agresji! Dobrem jest pomóc potrzebującym i prześladowanym, złem jest brutalna napaść na sąsiedni kraj podyktowana imperialistycznymi ambicjami.

29.II Nagrodę w kategorii „Solidarność 2022” otrzymała **Aleksandra Kiereta** za film „**Teneta**”. Film ten pokazuje szczególną formę pomocy dla Ukrainy ze strony Polski - działające przy polskim Instytucie Pileckiego centrum dokumentacji rosyjskich zbrodni wojennych podczas obecnej wojny. To bardzo ważne , aby zbrodnie zostały udokumentowane a sprawcy w przyszłości ukarani. To uniwersalna podstawa ładu moralnego. Film takiej działalności poświęcony ma wielki humanistyczny, moralny walor a plastycznie ukazane w nim zbrodnie wojenne Rosjan głęboko poruszają sumienie odbiorców.

30.III Nagrodę w kategorii „Solidarność 2022” Jury przyznało **Magdalenie Juszczyk** za film „**Wiara , nadzieja, miłość**” za ukazanie kolejnego, znacznie mniej znanego i nagłaśnianego aspektu konfliktu ukraińsko – rosyjskiego: losów mieszkających na wschodnich terenach Ukrainy Polaków, którzy już kilka lat temu przyjechali do Polski w obliczu ograniczonej jeszcze wtedy wojny Rosjanami, wojny która toczyła się wtedy tylko w obwodach Donieckim i Ługańskim. Obywatele Ukrainy narodowości polskiej są świadectwem wielowiekowych i złożonych, nie zawsze łatwych , relacji polsko – ukraińskich. Mieszkając obecnie w Polsce przeżywają oni razem z Ukraińcami, wśród których przez lata żyli ,ich obecny dramat, są solidarni z nimi wobec rosyjskiego barbarzyństwa i wspólnego zagrożenia ze strony Moskwy – zagrożenia zarówno w stosunku do Ukrainy jak i Polski. Ta bardzo oryginalna perspektywa spojrzenia na obecną wojnę jest jednym z walorów filmu, który nie tylko zwiększa wiedzę odbiorcy o całym konflikcie i skłania do głębszej refleksji ale także stymuluje emocje widza.

31. Wyróżnienie w kategorii „Solidarni 2022” otrzymują **Sonia Pajgert i Wiktor Pajgert** za wzruszającą impresję poetycko- muzyczną **„Przed i po...”**, poświęconą ukazaniu kontrastu między życiem na Ukrainie przed agresją rosyjską i po jej rozpoczęciu, między pokojem a wojną a także solidarności Polaków z cierpiącymi na skutek wojny Ukraińcami.

32. I Nagroda w kategorii „Polacy Polakom żydowskiego pochodzenia” otrzymuje **Jolanta Kessler** za film **„Dwie flagi”**. Film ten ukazuje mało dotąd znany, w PRL skazany na zapomnienie, element historii getta w Warszawie w okresie okupacji hitlerowskiej. Otóż poza Żydowską Organizacją Bojową, o której w PRL mówiono sporo, istniała też w getcie organizacja o nazwie Żydowski Związek Wojskowy, której członkowie także uczestniczyli w powstaniu w getcie. Historia ŻZW, w filmie Jolanty Kessler skrupulatnie i z wielkim nakładem pracy dokumentacyjnej odtworzona, była mniej liczna ale lepiej uzbrojona niż Żydowska Organizacja Bojowa. Lepsze uzbrojenie było efektem bliskiej współpracy z polską Armią Krajową, czemu sprzyjał fakt, że w szeregach ŻZW znajdowało się wielu żołnierzy i oficerów Wojska Polskiego, często o sanacyjnych i prawicowych sympatiach politycznych, podkreślających swoje przywiązanie do Państwa Polskiego. Widowym tego znakiem było wywieszenie podczas Powstania w Getcie Warszawskim przez bojowców ŻZW dwu flag: białoczerwonej - polskiej oraz biało niebieskiej – żydowskiej, syjonistycznej. Do tych dwu flag odnosi się tytuł filmu Jolanty Kessler, która przywraca społecznej pamięci historię żydowskich bojowników akcentujących swoje przywiązanie do Polski, którzy czuli się jednocześnie Żydami i Polakami, polskimi patriotami. Ma to istotny walor moralny i patriotyczny. Film został profesjonalnie zrealizowany i dobrze, z dużym zainteresowaniem się go ogląda, skłania też do głębszych przemyśleń na kwestię tożsamości narodowej.

33. II Nagroda w kategorii „Polacy Polakom żydowskiego pochodzenia” została przyznana **Marcie Pietraszkiewicz i Piotrowi Kucińskiemu** za film **„Przykazanie miłości. Historia Rodziny Ulmów.”**. Ten fabularyzowany dokument w skrupulatny i bardzo przejmujący sposób przedstawia historię polskiej, katolickiej rodziny, która świadoma możliwych konsekwencji swojego postępowania przechowuje swoich żydowskich sąsiadów w okresie okupacji hitlerowskiej i w konsekwencji ponosi męczeńską śmierć. Męczeństwo poniesione przy próbie ratowania drugiego człowieka- w tym wypadku grupy ludzi- niezależnie czy innej wiary i obcego pochodzenia etnicznego czy nie – jest spełnieniem w najwyższej formie chrześcijańskiego przykazania miłości bliźniego. Jezus Chrystus wszak powiedział „kochaj bliźniego swego jak siebie

samego ”. Film posiada wielką wartość nie tylko poznawczą ale też moralną a także religijną, służy obronie dobrego imienia Polaków i Polski na świecie w sytuacji oskarżeń o rzekomo rozpowszechniony w Polsce antysemityzm.

34. III Nagrodą w kategorii „Polacy Polakom żydowskiego pochodzenia” Jury przyznało **Andrzejowi Machnowskiemu** za film **„Polskie serce Jerozolimy”**.

Film w interesujący sposób, w oparciu o rzetelną dokumentację tematu, przedstawia historię powstania jeszcze przed I wojną światową i dalszego funkcjonowania domu polskiego w Jerozolimie jako miejsca, w który mogliby się zatrzymać pielgrzymi z Polski. Film przedstawia również analogiczną historię kolejnego domu polskiego w Jerozolimie zwanego Nowym Domem. Jedną z polskich, katolickich placówek znajduje się w dzielnicy mużułmańskiej, druga w dzielnicy żydowskich ortodoksów religijnych. Kierownictwo obu placówek przykładało i przykłada do zachowania poprawnych relacji z ludnością zamieszkałą w ich otoczeniu wyznającą inne niż chrześcijańska religie. To pouczający przykład religijnej tolerancji i ekumenicznej postawy, propagowanie której przez film stanowi o istotnym jego walorze. Przypomnienie zaś o tym, że Stary Dom Polski powstał jeszcze w okresie zaborów, kiedy Polski nie było na mapach świata, przez co był szczególną swoistą manifestacją polskości związanej ściśle z katolicyzmem tym wzmacnia patriotyczną wartość filmu.

35. Wyróżnienie w kategorii „Polacy Polakom żydowskiego pochodzenia” otrzymała **Anna Sol Janik** z Argentyny za film **„Vino a ser bezzezza- Przyszło, aby być pięknem”**. Ten poetycki, bardzo nastrojowy i impresyjny film pokazuje młodą kobietę mieszkającą w Argentynie, zajmującą się sztuką intarsji, kobietę która zainspirowana pamiątkami po zmarłym dziadku odbywa sentymentalną podróż do miejsc, gdzie żyli jej żydowscy przodkowie: do Warszawy, Pińska [na dawnych kresach wschodnich Rzeczypospolitej a obecnie na Białorusi] i do Horodła, zostawia w tych miejscach przywiezione własnoręcznie wykonane artefakty, odwiedza pozostałości muru getta w Warszawie, rozmawia z rabinem w Pińsku, a w Horodle udaje się m.in. na teren, gdzie kiedyś był żydowski cmentarz. Wśród pamiątek po dziadku znajdowały się polskie odznaczenia wojskowe i polski paszport wystawiony w roku 1948. Rodzinaw Argentynie opowiadała, że dziadek praktycznie nigdy nie mówił o swojej przeszłości z okresu przed przybyciem do Argentyny. Dlaczego milczał o swojej przeszłości i dlaczego zdecydował się wyjechać z Polski w r. 1948 pozostaje w filmie niewyjaśnione, i zapewne nie dowiedziała się tego też bohaterka filmu. Daje to

asumpt do przemyśleń i zadumy – i jest to być może największy walor filmu, że skłania do myślenia.

36. I Nagrodę w kategorii programów internetowych „Młodzi Polacy dla młodych Polaków” otrzymał **Nicholas Pietranik** ze Stanów Zjednoczonych za programy **„Polacy wszystkich krajów łączy się”** , **„ Śladami historii Polski”** oraz **„Do działaczy młodzieżowych”** . Te internetowe filmiki zrealizowane przez 14 latka urodzonego i wychowanego w Stanach Zjednoczonych a którego rodzice pochodzą z Polski zaskakują żarliwym, dojrzałym patriotyzmem i mądrością w podejściu do polskości, które zapewne są wynikiem wychowania przez rodziców, co nie umniejsza podziwu dla młodego człowieka będącego autorem tych internetowych miniatur. Także forma programów jest bezpretensjonalna i tchnie szczerością, i autentycznym zaangażowaniem. Dzięki temu wzruszają i przemawiają do serc młodych ludzi pochodzenia polskiego choć zapewne zdolne są stymulować patriotyczne uczucia u Polaków w każdym wieku. Pierwszy program uwypukla potrzebę solidarności wszystkich Polaków na całym świecie ale jednocześnie jest zaprzeczeniem ciasnego nacjonalizmu, bo wzywa także do solidarności z innymi narodami. Drugi program podkreśla związek polskości z katolicyzmem, odwołując się do słów ks .Piora Skargi „ Albo Polska będzie katolicka albo nie będzie jej wcale”. Trzeci program przypomina postać rotmistrza Pileckiego i tekst, którego był autorem lub współautorem „Do działaczy młodzieżowych”. Ten mało znany tekst pokazuje piękny wzorzec osobowy Polaka , wzywa każdego Polaka do odpowiedzialności za Ojczyznę.

37. II Nagrodą w kategorii programów internetowych „Młodzi Polacy dla młodych Polaków” został uhonorowany **Michał Morawski** ze Szkocji za programy **„Wsparcie Polaków na Ukrainie/obchody rzezi Wołyńskiej”** oraz **„Obchody Katyńskie na ziemi szkockiej”**. Oba programy zrealizowane w prosty ale zgrabny sposób są elementami swoistej kroniki wydarzeń w życiu szkockiej Polonii, wydarzeń, które wiążą się z obchodami ważnych w historii Polski rocznic. W ten sposób programy przyczyniają się do zachowania polskości wśród Polaków w Szkocji, podnoszą poziom ich wiedzy historycznej, stymulują uczucia patriotyczne i stanowią czynnik integracji polskiego środowiska w Szkocji.

38.III Nagrodę w kategorii „Młodzi Polacy dla młodych Polaków” otrzymał **Mateusz Kokoszka** za programy **„No more war! It is peace, peace must guide the fate of nations and all humanity-Saint John Paul II”** oraz **“Wi tutaj bezpieczni. You are safe here”**. Pierwszy program odwołujący się do słów Papieża Polaka przypomina w formie prostych ale zgrabnych inscenizacji Powstanie

Styczniowe, wojnę polsko – bolszewicka oraz Powstanie Warszawskie – umacnia tym samym pamięć o tych wielkich patriotycznych zrywach Narodu Polskiego, popularyzuje je także wśród cudzoziemców, ponieważ scenki odgrywane są w języku angielskim. Drugi program, częściowo w języku ukraińskim, pokazuje miasto Przemyśl, wspomina o okrucieństwach rosyjskich agresorów na Ukrainę i opisuje pomoc dla ukraińskich uchodźców w Przemyślu. Jest to udane upamiętnienie przejawów polskiej solidarności wobec Ukraińców podczas obecnej wojny.

39. Wyróżnieniem w kategorii programów internetowych „Młodzi Polacy dla Modych Polaków” został uhonorowany **Jarosław Kwiatkowski** za programy „**Pomorski UL, bezpieczna Przystań**”, „**Dawna Wieś polska, wierszem zapisana**” oraz „**Pieśń spod gruzów**”. Pierwsza miniatura opowiada o pomocy Polaków dla ukraińskich uchodźców w Szczecinie. Druga stanowi prezentację poezji autora o tematyce wiejskiej na tle scen z wojewódzkich dożynek na Pomorzu Zachodnim. Trzeci program to autorskie wykonanie pieśni z okresu stanu wojennego z obrazami okrucieństwa obecnej wojny na Ukrainie. Promowanie solidarności między narodami polskim i ukraiński, afirmacja kultury ludowej i ciężkiej pracy na roli, potępienie wojny połączone z wezwaniem do walki z niesprawiedliwością i uciskiem możliwie bez użycia broni i rozlewu krwi, wystrzegając się nienawiści – to główne walory ideowe prac Jarosława Kwiatkowskiego.

Ponadto

Fundacja Polska Europa – Polonia przyznała Nagrody Specjalne za wieloletni udział i wsparcie Festiwalu Losy Polaków. Nagrody Specjalne otrzymali:

- Rodzina Baczyńskich

- Bogna Lewtak-Baczyńska, Dagny Baczyńska-Kissas, Maja Baczyńska

- Rodzina Millerów z Australii - Józef i Magdalena Miller

- Magdalena Tadeusiak dyrektor TVP Polonia

- Piotr Gliński – minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- Jan Dziedziczak – pełnomocnik Rządu RP ds. Polonii i Polaków za Granicą

Nagrody Specjalne przyznane w roku 2022 otrzymali:

- poseł Michał Dworczyk – b. szef Kancelarii Premiera

- senator Stanisław Karczewski –b. Marszałek Senatu RP

